

LOREDANA DOROBĂȚ

LORELAI SLAVU

AM ÎNVĂȚAT, ȘTIU, VERIFIC

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

PENTRU GIMNAZIU

Auxiliar didactic pentru teme la clasă și timpul liber

Clasa a V-a

Editura Taida

- IAȘI -

Cuprins

ARGUMENT	3
UNITATEA I.....	5
LUMEA COPILĂRIEI.....	5
UNITATEA II	25
PE ARIPILE FANTEZIEI	25
UNITATEA III	47
SIMFONIA NATURII	47
UNITATEA IV	67
UNIVERSUL NECUVÂNTĂTOARELOR.....	67
UNITATEA V.....	85
VIAȚĂ DE ELEV.....	85
INVITAȚIA LA LECTURĂ CONTINUĂ.....	103

UNITATEA I

LUMEA COPILĂRIEI

- JOC. JOACĂ
- AVENTURĂ
- PASIUNI
- PRIETENII

Motto:

Copilăria-o nevoie imensă de mirare.

(V. Hugo)

TEMA NR. III

Plăcerea lecturii

„ *Cireșarii se apropiau de casă. Tic îl îmboldi pe Dan :*

- Tu du-te înainte. Caută s-o ții pe bunica de vorbă. Spune-i ce note a luat Lucia în ultimul trimestru. N-ai voie să minți, că n-a avut niciun nouă.

- Mă duc, mă duc, dar îmi declin orice... Tu știi că mie nu-mi place nici ciulamaua, nici pilaful, nici prăjitura de cocoș. Extraordinar! Dacă-mi permiteți, bineînțeles...

După câteva minute se strecură și Tic în curte. Orățăniile se pregăteau de culcare. Ochi cocoșul. Era mare, puternic, țanțoș, așa cum îi stă bine unui cocoș. Nu l-ar fi prins, o zi întreagă să fi fugit după el. În buzunarul lui se găsea însă o funie subțire, transformată în lasso, iar în mâini avea amintirea unor exerciții. Se îndreptă glonț spre nuc. Dar nu mai avu vreme să ajungă pe prima creangă. Lassoul îi curmă brusc elanul. Nici măcar nu avu vreme să dea semnal de alarmă. Cârâielile i se înceară în gât. Tic îl trase cu iuteală spre dânsul, îl prinse între picioare și începu operația pe care i-o promisese în gând. Adică scoase din buzunar un rotocol de izolier- band, tăie o bucată cam de zece centimetri, pe care începu s-o înfășoare cu pricepere în jurul pliscului. Totul dură zece secunde. Cocoșul sări din mâinile lui ca o ghiulea. Dar se opri năuc și iritat. Își sucea capul în toate părțile. Pliscul însă nu voia să-l asculte. Se transforma parcă într-un gotcan, așa se sălbăticesc. Zadarnic. Amețit de neputință și de oboseală, se cățără în nuc.

Când trecu pe sub pom, Tic i se adresă în șoaptă :

-Nu te speria, pușor cuminte! N-o să te fac de răs în fața găinilor. Mâine dimineață îți redau glasul. Dar seara asta îți priponesc pliscul.... Noapte bună! Nu ție îți spun. Îmi urez singur. Numai că, până atunci, of !, câte nu ne așteaptă ! Să dea Domnul să nu-ți fi încuiat pliscul degeaba...

(Constantin Chiriță – *Cireșarii* , vol. 3)

A. Înțelegerea textului

1. Indică momentul zilei surprins în text și dă o structură care să-ți justifice răspunsul.

---

2. Precizează modurile de expunere prezente în textul dat.

---

3. Menționează două acțiuni făcute de Tic în curte.

---

4. Precizează, într-un enunț, motivul pentru care cocoșul este prins de către Tic.

---

5. Transformă, în vorbire indirectă, primele două replici.

B. Limba română

1. Transcrie două cuvinte din vocabularul fundamental și două din masa vocabularului.

Vocabularul fundamental _____

Masa vocabularului _____

2. Precizează grupurile de sunete existente în cuvintele următoare :

Apropiau= _____

Caută= _____

Se pregăteau= _____

voia= _____

3. Alcătuieste familia lexicală pentru fiecare dintre cuvintele (minimum trei termeni):

Glas: _____

Singur : _____

4. Analizează sintactic și morfologic cuvintele marcate în textul dat:

Cireșarii= _____

Spune= _____

În curte= _____

Lui= _____

UNITATEA II

PE ARIPILE FANTEZIEI

- **IMAGINATIE**
- **VIS**
- **MAGIE**
- **FANTASTIC**

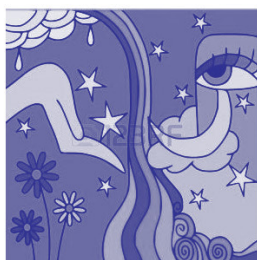
Motto:

A avea fantezie nu înseamnă a inventa ceva,
ci a face ceva din unele lucruri.

Thomas Mann

TEMA NR. IV

Plăcerea lecturii

„Era odată o fetiță căreia îi muriseră mama și tata și ea rămăsese așa de săracă, încât nu mai avea nicio cămăruță unde să locuiască, nici un pat unde să doarmă, în sfârșit, nimic altceva decât hainele de pe ea și bucățița de pâine pe care unii trecători miloși i-o dădeau din când în când.

Ea era însă o fetiță bună și credincioasă. Și, cum era părăsită de toată lumea, plecă, cu Dumnezeu în gând, pe câmp, la voia întâmplării. La un moment dat se întâlni cu un om sărac

care-i spuse:

- Dă-mi și mie ceva de mâncare, sunt mort de foame. Ea îi dădu ultima bucățiță de pâine ce-o avea la ea, apoi zise: "Dumnezeu să te binecuvinteze", și plecă mai departe.

În drum întâlni un copil care-i spuse:

- Mi-e tare frig la cap, dă-mi ceva să mă acopăr. Fetița nu stătu mult pe gânduri, își luă căciulița de pe cap și i-o dădu.

Și iar apăru un copil gol-goluț, tremurând de frig. Îi dădu hăinuța ei și plecă mai departe. Ajunse într-o pădure pe înserat; o femeie sărmană veni la ea și fetița îi dădu și cămășuța pe care o mai avea, gândind: "E noapte, nu mă vede nimeni, pot să stau și dezbrăcată".

Și, cum stătea ea așa, deodată văzu deasupra capului o ploaie de stele care, când cădeau pe pământ, se prefăceau în monezi de aur. Din cer îi căzu la picioare o tunică țesută din fir de aur și un inel prețios. Ea îmbracă tunică, își puse inelul pe deget, apoi începu să adune monedele de aur; deveni, astfel, foarte bogată și trăi apoi în belșug și fericire toată viața.“

(Frații Grimm - **Ploaia de stele**)

A. Înțelegerea textului

1. Formulează două idei principale din text.

---

2. Indică două elemente specifice basmului, prezente în textul dat.

---

3. Menționează două fapte bune pe care le face fetița.

---

4. Exprimă, într-un enunț, învățătura care se desprinde din conținutul textului.

---

5. Explică, în 2-3 rânduri, ce rol are ploaia de stele în textul dat.

B. Limba română

1. Accentuează diferit cuvintele *voia* și *hainele* din text și alcătuiește câte un enunț cu forma nou obținută.

---

2. Menționează cuvântul de bază de la care s-au format următoarele cuvinte :
fetiță: _____

Credincioasă : _____

Înserat : _____

3. Alcătuiește enunțuri în care cuvintele *odată* și *ceva* să se scrie în alt mod.

---

4. Precizează valorile verbului *a fi* din următoarele sintagme :

Era odată _____

Ea era însă o fetiță bună și credincioasă _____

Mi-e tare frig la cap _____

5. Alcătuiește enunțuri în care cuvântul **o** să aibă următoarele valori morfologice :

pronume personal _____

verb auxiliar _____

interjecție _____

6. Alege din text două adjective. Alcătuiește apoi o propoziție dezvoltată în care adjectivele alese să fie folosite cu valoare de epitet.

C. SCRIERE IMAGINATIVĂ

Sigur ai făcut și tu o faptă bună. Într-o compunere narativă de 8-10 rânduri, povestește despre aceasta.

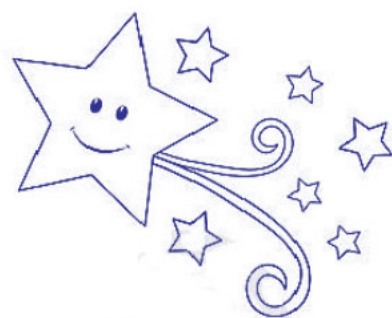

EXERCİTIU RECREATIV

Scrie în colțurile stelei mari dorințele tale principale, iar în colțurile stelei mici dorințele secundare. Colorează apoi stelele, dacă vrei!

TEMA NR. IV

Plăcerea lecturii

*Peste dealuri zgribulite,
Peste țarini zdrențuite,
A venit așa, deodată,
Toamna cea întunecată.*

*Lungă, slabă și zăludă,
Botezând natura udă
C-un mămunchi de ciumafai, -
Când se scutură de ciudă,
Împrejurul ei departe
Risipește-n evantai
Ploi mărunte,
Frunze moarte,
Stropi de tină,
Guturai...*

*Și cum vine de la munte,
Blestemând
Și lacrimând,
Toți ciulinii de pe vale
Se pitesc prin văgăuni,
Iar măceșii de pe câmpuri
O întâmpină în cale
Cu grăbite plecăciuni...*

*Doar pe coastă, la urcuș,
Din căsuța lui de humă
A ieșit un greieruș,
Negru, mic, muiat în tuș
Și pe-aripi pudrat cu brumă:*

*- Cri-cri-cri,
Toamnă gri,
Nu credeam c-o să mai vii
Înainte de Crăciun,
Că puteam și eu s-adun
O grăunță cât de mică,
Ca să nu cer împrumut
La vecina mea furnică,
Fiindcă nu-mi dă niciodată,
Și-apoi umple lumea toată
Că m-am dus și i-am cerut...*

*Dar de-acuș,
Zise el cu glas sfârșit
Ridicând un picioruș,
Dar de-acuș s-a isprăvit...
Cri-cri-cri,
Toamnă gri,
Tare-s mic și necăjit!*

(G.Topârceanu, **Balada unui greier mic**)

A. Înțelegerea textului

1. Menționează anotimpul surprins în text și indică două elemente specifice lui, observabile în text.

---

2. Indică motivul supărării greierului.

---

3. Transcrie versurile care conțin trăsăturile fizice ale greierului.

---

4. Menționează insecta la care se referă greierile și exprimă părerea acestuia despre ea.

---

5. Explică, în 3-5 rânduri, semnificația versurilor :

Cri-cri-cri,

Toamnă gri,

Tare-s mic și necăjit!

B. Limba română

1. Accentuează diferit cuvântul *stropi* din text și alcătuiește un enunț cu forma nou obținută.

---

2. Alcătuiește enunțuri în care cuvintele *cer* și *dar* să fie folosite cu alt sens.

---

3. Extrage, din text, trei cuvinte care fac parte din masa vocabularului.

---

4. Formează adjective/ adverbe derivate de la următoarele cuvinte și apoi integrează-le în enunțuri :

toamnă _____

natură _____

munte _____

---

5. Rescrie un complement multiplu și un nume predicativ multiplu.

---

6. Transcrie câte un exemplu pentru fiecare parte de vorbire cerută:

Substantiv articulat nehotărât _____

Adjectiv invariabil _____

Conjunție coordonatoare _____

Interjecție _____

C. SCRIERE IMAGINATIVĂ ȘI RECREATIVĂ

a) Având în vedere conținutul textului, formulează, cât mai inventiv, trei întrebări pe care le-ai adresa greierului amărât.

---

b) Găsește o soluție pentru a-l înveseli pe greiere ! Exprim-o în scris!
